

Regeringskansliet
Finansdepartementet
fi.registrator@regeringskansliet.se

Indelningskommitténs delbetänkande Regional indelning – tre nya län (SOU 2016:48)

(dnr Fi2016/02568/K)

Länstyrelsen i Västra Götalands län yttrar sig över Indelningskommitténs delbetänkande Regional indelning – tre nya län (SOU 2016:48).

Sammanfattning och övergripande synpunkter

Länstyrelsen i Västra Götalands län avstyrker förslaget att bilda tre nya län och länsstyrelser den 1 januari 2018.

Ett eventuellt samgående mellan två eller flera länsstyrelser bör ske tidigast den 1 januari 2019. Frågan om regional valmyndighet kan lösas på annat sätt än genom sammanläggning den 1 januari 2018.

Länstyrelsen i Västra Götaland kan konstatera att sammanläggningen av de tre tidigare länen, Skaraborgs län, Älvsborgs län samt Göteborgs och Bohus län, har fungerat väl. De positiva effekterna för Länstyrelsen är främst ökad effektivitet och minskad sårbarhet. De negativa effekterna ur Länstyrelsens perspektiv är det förhållandevis stora antalet kommuner, 49 stycken, som innebär utmaningar när det gäller att hålla nära och löpande kontakter och bedriva samarbeten med de enskilda kommunerna.

Länstyrelsen i Västra Götalands län anser emellertid sammantaget att fördelarna med denna sammanläggning överstiger nackdelarna.

Länstyrelsen bedömer ur sitt perspektiv och vid en sammanvägd bedömning att ytterligare sammanläggningar av Länstyrelsen i Västra Götaland med en eller flera andra länsstyrelser sannolikt innebär fler nackdelar än fördelar för Länstyrelsen i Västra Götalands län. Denna bedömning gäller vare sig det rör sig om Länstyrelsen i Värmlands län eller Länstyrelsen i Hallands län.

Länstyrelsen i Västra Götaland ser dock fördelar i att samverka med färre och mer jämnstora länsstyrelser.

Länstyrelsen bedömer att det kan vara klokt att vid eventuella sammanläggningar av län och länsstyrelser stanna vid ett antal som är högre än sex

länsstyrelser. Det kan erinras om att Ansvarskommittén bedömde att de kriterier för indelning som kommittén föreslog borde resultera i en indelning i sex till nio län (SOU 2007:10). Utredningen om statens regionala förvaltning föreslog i sitt slutbetänkande (SOU 2012:81) elva länsstyrelser.

Synpunkter på betänkandets förslag

7.3 En ändamålsenlig samhällsorganisation

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning att en ändamålsenlig statlig regional verksamhet på länsnivå, underlättas av en gemensam geografisk indelning för vissa myndigheter.

Länsstyrelsen kan samtidigt konstatera att Länsstyrelsen i Västra Götalands län, har ett väl fungerande samarbete med de statliga myndigheter som finns representerade i Västra Götalands län. Detta gäller även i de fall där de geografiska gränserna för dessa myndigheter inte sammanfaller med länets gränser. Detta samarbete sker i en rad olika former och på ett samlat sätt genom kvartalsvisa möten där mellan 30-40 statliga myndigheter regelmässigt är representerade.

Länsstyrelsen delar kommitténs bedömning att länsstyrelsernas uppdrag att samordna staten regionalt bör förtydligas och förstärkas. Ett tänkbart alternativ till utvecklad samordning mellan statliga myndigheter i en gemensam regional geografi, är att länsstyrelsen övertar regionala verksamheter från andra myndigheter.

9.1 En indelning för en mer ändamålsenlig regional samhällsorganisation

Länsstyrelsen i Västra Götalands län är positiv till färre och mer jämnstora länsstyrelser. Vi kan dock konstatera att Utredningen om den statliga regionala förvaltningen i sitt slutbetänkande (SOU 2012:81) föreslog elva länsstyrelser och redovisade ett flertal skäl för detta. Länsstyrelsen i Västra Götalands län delar flera av den utredningens argument och bedömer att antalet länsstyrelser med fördel kan vara fler än de sex stycken som Indelningskommittén föreslår.

Ur Länsstyrelsen i Västra Götalands perspektiv innebär en sammanläggning med Länsstyrelsen i Värmlands län en möjlig fördel vad gäller samarbetet kring Väneren som sjö och vattenförekomst.

Emellertid skulle en sammanläggning av Värmlands läns 16 kommuner med Västra Götalands län 49 kommuner ge ett län med 65 kommuner. Redan i dag kan konstateras att det är förenat med svårigheter för Länsstyrelsen i Västra Götalands län att hålla nära och löpande kontakter med länets samtliga kommuner. Utmaningarna blir särskilt tydliga vid större omvälvande händelser. Några exempel där antalet kommuner försvårat samverkan är finans- och industrikrisen 2008-2009 samt flyktingkrisen hösten 2015. Den här problematiken riskerar naturligtvis att bli än mer påtaglig med 65 kommuner i ett län som både omfattar det nuvarande Västra Götalands län och Värmlands län. Vid en sammanläggning med även Hallands län och dess

sex kommuner, skulle antalet kommuner komma upp i 71 stycken, vilket skulle accentuera problemen än mer.

Även om ett stort antal kommuner innebär utmaningar för Länsstyrelsen, vet vi också utifrån tidigare länssammanläggning som berört oss att det finns stordriftsfördelar och möjligheter till effektivisering med större länsstyrelser.

Det handlar bland annat om rationaliseringsvinster kring vissa centrala ledningsfunktioner samt vissa stöd- och servicefunktioner. Centralisering av administrativa stödfunktioner inom t.ex. ekonomi, personal, information och kommunikation kan möjliggöras om en större bas kan bära de initiala och samlade kostnaderna för detta.

Större och mer jämnstarka länsstyrelser ger också generellt bättre möjligheter till fördelaktiga upphandlingar när volymer ökar och antalet juridiska parter minskar.

14. Det regionala tillväxtarbetet i länen

Länsstyrelsen i Västra Götalands län anser att det fungerar väl att Västra Götalandsregionen av riksdagen tilldelats ansvaret för det regionala tillväxtarbetet, liksom ansvaret för att fastställa länsplaner för regional transportinfrastruktur och för att fördela statliga kulturanslag.

I Västra Götalands län har Länsstyrelsen och Västra Götalandsregionen skapat ett fruktbart samarbete. Det gäller inte minst miljö- och klimatfrågorna, där den genensamma utgångspunkten är hållbar tillväxt.

Länsstyrelsen stödjer och har medverkat i framtagandet av Västra Götalandsregionens regionala utvecklingsstrategi och söker samordna de statliga myndigheternas insatser för regional tillväxt i länet. Detta samordningsansvar som åvilar länsstyrelsen är viktigt och bör förtydligas.

Länsstyrelsen ansvarar för att administrera landsbygdsstöd och landsbygdsprogrammet. Detta är viktiga instrument för den regionala utvecklingen. Likaså bör ett flertal, kanske alla övriga uppdrag till länsstyrelsen också ses ur ett regionalt utvecklingsperspektiv. Det regionala utvecklingsansvaret kommer i den meningen alltid att vara delat mellan landsting/region och staten.

Länsstyrelsen ser också vikten av att staten följer upp att de statliga regionala utvecklingsmedlen används på ett effektivt sätt. En sådan uppföljning kan enligt vår uppfattning helt eller delvis genomföras av länsstyrelsen.

Vi vill emellertid varna för ett system där länsstyrelsens roll i den regionala utvecklingen begränsas till uppföljning, kontroll och tillsyn. Då skulle principiella konflikter kunna byggas upp mellan region och länsstyrelse. I värsta fall skulle det kunna leda till en konflikt där regionen stod för tillväxtpolitik och länsstyrelsen stod för tillväxtbegränsande tillsynspolitik.

15.3 Länsstyrelsernas finansiering

Kommitténs bedömning är att fördelning av förvaltningsanslaget till de nya länsstyrelserna bör ske så att de nya länsstyrelserna tilldelas det sammanlagda anslag som de ingående länsstyrelserna skulle ha fått enligt befintlig fördelningsmodell.

Vår erfarenhet utifrån tidigare sammanläggningar vi har varit berörda av, är dock att de orsakar initiala omställningskostnader. Det är Länsstyrelsens uppfattning att detta är något som berörda länsstyrelser bör få kostnadstäckning för. En beräkning av sådana omställningskostnader bör ske innan riksdagen fattar eventuella beslut om sammanläggningar.

Länsstyrelsen i Västra Götalands erfarenhet av tidigare länsammanslagningar är också att riksdag och regering lade ut sparbetning. I Skåne var besparingen tämligen omfattande och lades ut på det första året. I fallet Västra Götalands län var besparingskravet väsentligen mindre och lades ut på tre år. Länsstyrelsen bedömer att beslut om sparbetning i samband med sammanläggningar kan komma att försämra förutsättningarna för genomförandet.

15.6 Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Om regering och riksdag beslutar om en sammanläggning av Västra Götalands län och Värmlands län som föreslås i delbetänkandet, tillstyrker Länsstyrelsen i Västra Götalands län bedömningen att de uppgifter som åvilat de båda tidigare länsstyrelserna bör fullgöras av Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Vi delar också bedömningen att de uppgifter avseende Värmlands län som betänkandet nämner som utförts av Länsstyrelsen i Dalarnas län samt Länsstyrelsen i Örebro län, bör utföras av Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

18. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Enligt regeringens direktiv ska kommitténs förslag om indelningsändringar vara utformade så att berörda aktörer ges goda möjligheter att förbereda de ändringar som förslagen om indelningsändring medför. Kommittén föreslår att Värmlands län och Västra Götalands län – och således även de två länsstyrelserna, ska läggas samman den 1 januari 2018.

Givet att ett definitivt besked om eventuellt samgående tidigast är att vänta under senare hälften av våren 2017 går det att ifrågasätta om berörda aktörer – i det här fallet länsstyrelserna i Västra Götalands län och i Värmlands län – ges goda möjligheter att förbereda de ändringar som förslagen om indelningsändring medför. Länsstyrelsens uppfattning är att en sådan tidtabell är alltför forcerad för att möjliggöra en väl förberedd sammanläggning.

Till detta kommer att kommitténs slutbetänkande, som också har betydelse för hur de nya länsstyrelsernas uppdrag kommer att se ut, inte lämnas förrän i augusti 2017. Tiden från detta till länsammanslagning bara några månader senare framstår då enligt länsstyrelsen som riskabelt kort.

Om riksdagen beslutar att landstingen i Värmlands län och i Västra Götalands län ska läggas samman den 1 januari 2019 kan det enligt Länsstyrel-

sens mening överhuvudtaget ifrågasättas om det finns tillräckliga skäl för att länen ska läggas samman ett år dessförinnan, som kommittén föreslår.

Länsstyrelsens uppfattning är att en senarelagd sammanläggning av länsstyrelserna till 1 januari 2019 kräver viss övergångslagstiftning, främst avseende vilken av de två länsstyrelserna som ska ansvara för uppgifter i samband med valet 2018. Länsstyrelsens bedömning är dock att detta är ett överkomligt hinder och att fördelarna med en längre förberedelsestid för en eventuell sammanläggning överväger. Givet att regeringen föreslår och riksdagen beslutar att i enlighet med Indelningskommitténs förslag sammanföra länen och länsstyrelserna i Västra Götaland och Värmland, anser Länsstyrelsen att en sådan sammanläggning tidigast bör ske den 1 januari 2019.

Detta yttrande har beslutats av landshövding Lars Bäckström, efter föredragning av t.f. chef för länsledningens kansli, Henrik Frykman. I den slutliga handläggningen har även länsöverdirektör Lisbeth Schultze deltagit.

Lars Bäckström

Henrik Frykman

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.